

## CD KLASSIEK

Van jong naar oud  
Benjamin Britten

Vorig jaar werd de honderdste geboortedag van de Britse componist Benjamin Britten (1913-1976) herdacht. Hij staat bekend als de schepper van zeer toegankelijke muziek. Velen maakten immers kennis met zijn muziek dankzij *The Young Person's Guide to the Orchestra*, pedagogisch verantwoorde, leuke en bewust zeer eenvoudige muziek, gecomponeerd in 1945.

Het *War Requiem* uit 1962, geschreven voor de herinwijding van de door bommen verwoeste Coventry Cathedral, is een van de absolute meesterwerken van de twintigste eeuw. Britten ging de geschiedenis vooral in als de auteur van beklemmende, want van vervreemding getuigende, opera's zoals *Peter Grimes* (1945) en *The Turn of the Screw* (1954).

Britten componeerde ook kamermuziek. Drie strijkkwartetten geven een mooi overzicht van de evoluties van zijn werk. Het eerste strijkkwartet dateert uit 1941 en was besteld door de rijke mecenas Elizabeth Sprague Coolidge, die de jonge componist – Britten was toen nog geen dertig – er 400 dollar voor betaal-

de. Het werd voor het eerst opgevoerd in Los Angeles. Het werk is sterk beïnvloed door het oeuvre van Igor Stravinsky.

Het tweede strijkkwartet kwam er in oktober 1945 en volgde op het eerste grote succes van de componist, de opera *Peter Grimes*, die op 7 juni van dat jaar in première was gegaan.

Het tweede kwartet werd gecomponeerd ter gelegenheid van de 25ste sterfdag van Henry Purcell en werd ook voor het eerst opgevoerd op die dag: 21 november 1945. Britten was toen zeer geboeid geraakt door het werk van deze oude Engelse meester. *The Young Person's Guide to the Orchestra* uit hetzelfde jaar 1945 vangt aan met een thema van Purcell. Het derde deel van dit strijkkwartet verwijst rechtstreeks naar Brittens grote voorloper uit de zeventiende eeuw. Het is ook merklijk langer dan de twee voorgaande.

Het derde strijkkwartet dateert van veel later, uit 1973, uit Brittens laatste scheppingsperiode dus en werd nog uitgevoerd daags vóór zijn dood. De muzikale taal is rechtstreeks verwant met die van Brittens laatste opera, *Death in Venice*. Een zwanenzang, schitterend vertolkt door het Takács Quartet. (EDS)

Benjamin Britten, *String Quartets Nos 1, 2 & 3*, door het Takács Quartet, Hyperion, CDA68004, 21,50 euro.

## CD KLASSIEK

Twee tenoren in één  
Marco Beasley

De ook bij ons populaire tenor Marco Beasley werd geboren als zoon van een Napolitaanse moeder en een Engelse vader. Hij studeerde aan de universiteit van Bologna, waar hij zich verdiepte in de muziekliteratuur uit de zestiende en zeventiende eeuw. Zijn belangstelling ging uit naar de voornaamste stijlstromingen van dat tijdperk, in het bijzonder naar de geestelijke en wereldlijke meerstemmige muziek. Samen met het ensemble Accordone en multi-instrumentalist Guido Morini leverde hij menig programma af dat een

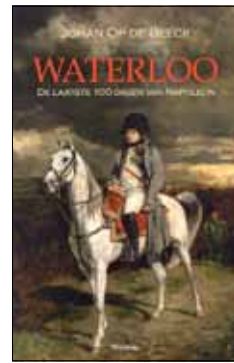
voor velen onbekende muzikale schatkamer ontsloot, bijvoorbeeld de volkse Napolitaanse oude gezangen en polyfonie.

In *Cantate Deo* brengen ze met hun drieën een reeks geestelijke, bijzonder knappe composities van meesters zoals Gamberti, Grandi en Monteverdi. Het bijzondere is bovendien dat Beasley met behulp van de hedendaagse opnametechniek in dialoog gaat met zichzelf. Beasley zingt zowel de eerste als de tweede tenorstem in meerdere stukken. Het bekendst is het beroemde stuk van Claudio Monteverdi, *Si dolce è 'l tormento*, vertaald: „Zo zoet is de kwelling / Die schroeit mijn gemoed / Ik ben toch gelukkig / Met wat wreedheid doet.”

Voorwaar een andere gevoelswereld die opengaat. (EDS)

*Cantate deo. A voce sola, in dialogo*, door Marco Beasley, Guido Morini & Accordone, Alph 535, 20,50 euro.

## BOEK GESCHIEDENIS

Laatste honderd dagen  
Johan Op de Beeck

Johan Op de Beeck, voormalig journalist en nieuwsanker van het journaal van de VRT, is gefascineerd door de Napoleontische tijd. Voorheen publiceerde hij al over de ondergang van de Franse keizer in 1812 in Rusland en zopas voltooide hij *Waterloo*, een boeiend relaas van de fatale slag ten zuiden van Brussel in juni 1815.

De overweldigende aandacht voor de herdenking van het begin van Wereldoorlog I, doet ons de periode van precies tweehonderd jaar geleden wat vergeten, terwijl ook die veel betekende voor de vormgeving van het huidige Europa. De slag bij Waterloo was een wreed en ongezien treffen van legers. De auteur wil echter het brede plaatje tonen.

Om Waterloo te begrijpen, moeten we immers ook de opkomst en de betekenis van Napoleon in rekening nemen, evenals de reactie van de andere mogendheden zowel als de reden waarom Napoleon na zijn eerste verbanning naar het eiland Elba toch terugkeerde om honderd dagen opnieuw te regeren als keizer.

Voor Op de Beeck is Waterloo zonder discussie het meest bepalende militaire tijdsgewricht van de negentiende eeuw: „De uitkomst van dit internationale conflict heeft duidelijke winnaars opgeleverd die de loop van de geschiedenis tot diep in

de twintigste eeuw hebben bepaald.” Vooral de opkomst van Pruisen moet worden vermeld.

Interessant is dat de auteur de belevenissen van Belgische soldaten op het strijdtoneel een plaats geeft in het grote verhaal. Zij bleken te vechten in beide kampen, zowel bij de Nederlandse troepen als bij de Franse. Vele Vlaamse jongens waren als Franse ingezetenen immers de kleine Corsicaan gevolgd op zijn veldtochten en waren overtuigend aanhangers geworden. (EDS)

Johan Op de Beeck, *Waterloo. De laatste 100 dagen van Napoleon*, Manteau, Antwerpen, 2013, 421 blz., 24,99 euro.

## BOEK WAARGEBEURD

Tango zonder benen  
Krista Bracke

Twee voeten in hooggehakte schoenen, bevroren in een elegante tangopas. Dat is de taetoeage die prijkt op de enkel van Krista Bracke, moeder van twee

jonge zonen en voormalig producer en presentator bij Radio 1. Niets bijzonders? Toch wel, want de enkels van Bracke zijn niet echt. Na een aanval van streptokokken in 2009 moesten haar onderbenen en de helft van haar rechterhand worden geamputeerd. Bovendien kreeg de vrouw in de periode die volgde de ene longontsteking na de andere. Vandaag kan ze echter stappen, fietsen en autorijden en danst ze zelfs opnieuw haar geliefde tango.

In het boek *Mijn leven op stelten* vertelt Krista Bracke haar verhaal min of meer chronologisch, vanaf het moment dat ze ontwaakt in een ziekenhuisbed aan een beademingsapparaat en in de eerste verte niet weet wat er is gebeurd. Stap voor stap veroverd ze opnieuw de wereld. Trotse en

vreugdevolle momenten wisselen af met ellendige episodes, maar ook die beschrijft Bracke met een relativerende glimlach.

Tussen de bedrijven door wijst Bracke op de, vaak kleinerende, manier waarop we omgaan met mensen met een beperking én raadt ze de lezer aan om af en toe de ratrace te laten voor wat hij is. „Zolang je niets ernstigs meemaakt, ben je geneigd om maar voort te doen. Je voelt je ongenakbaar zolang je gezond bent. Nu weet ik wel beter.” (JVH)

Krista Bracke, *Mijn leven op stelten*, Van Halewyck, Leuven, 2014, 246 blz., 19,95 euro.

## BOEK KERK

Leek en spiritualiteit  
Knieps & Dillen

Hoog op de agenda van het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) stond de opwaardering van de rol en de positie van leken in de Kerk. Dat wortelde in het verlangen van katholieken in de lekenbewegingen dat voorafging aan het concilie. Kwamen de concilievaarders tegemoet aan dat emancipatiestreven? Feit is dat vele leken sindsdien afscheid namen van de Kerk en hun eigen weg gingen, ook vanwege hun afkeer van een verstard en autoritair instituut.

Thomas Knieps-Port le Roi en Annemie Dillen van de fa-

culiteit Theologie en Religiewetenschappen aan de KU Leuven bundelden bijdragen over en reflecties bij de spanning tussen instituut en zelf geboetseerde spiritualiteit. Knieps en Dillen over hun uitgangspunt: „De massale en tegelijk diffuse zoektocht naar individuele vormen van spiritualiteit buiten de Kerk om is vooral een teken dat veel mensen vandaag de traditionele Kerk(en) niet meer waarnemen als een plaats waar een authentieke religieuze ervaring opgedaan kan worden.”

De nieuwe spirituele zoektocht vindt dus binnen en buiten de Kerken plaats. De Nederlandse godsdienstsocioloog Kees de Groot betwist dat er alom secularisatie plaatsvindt. Er lijkt daarentegen een onderscheid gegroeid tussen de termen ‘religie’ en ‘spiritualiteit’. De eerste verwijst naar de traditie van één religie, de tweede naar een persoonlijke ervaringsdimensie. Volgens De Groot is er een heuse religieuze revolutie bezig.

Lezenswaardig is vooral de bijdrage van theoloog Johan Verstraeten (KU Leuven), een analyse van de zogenoemde nieuwe bewegingen die zijn uitgegroeid tot een machtsfactor in de Kerk

en die zich ook in Vlaanderen een positie wisten te verwerven, ten nadele van bewegingen die stammen uit de Katholieke Actie. Verstraeten analyseert hun achtergronden en vraagt zich af of ze vernieuwend dan wel behoudend zijn. Zijn conclusie is dat de nieuwe bewegingen zo verscheiden blijken, dat ze bezwaarlijk onder één noemer zijn te brengen. Ze zijn veeleer paradoxaal. Hun praxis is meer vooruitstrevend dan hun kerkbeeld en tegelijk gedragen ze zich als bondgenoten van de Romeinse centralisatie. Tegenover de ‘consumentenkerk’ stellen zij een veeleisende levenswijze. (EDS)

Thomas Knieps-Port le Roi & Annemie Dillen (redactie), *(Niets voor dummiën? Over de spirituele competentie van de leek*, Halewijn, Antwerpen, 2014, 150 blz., 22,50 euro.